

правовідносин, що регламентуються відповідно до частини 2 статті 92 Конституції України виключно на рівні законів України.

Таким чином, НБУ безпосередньо включений у законодавчий процес, має змогу впливати на його перебіг і отримує додаткові можливості координувати свої дії з іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи. У цьому сенсі Україна становить унікальний випадок, оскільки у переважній більшості зарубіжних країн центральний банк не визнаний суб'єктом права законодавчої ініціативи і змушений лише опосередковано впливати на законодавство, співпрацюючи з відповідними суб'єктами, наділеними Конституцією таким правом.

Список використаних джерел

1. Ветрова І.В. Правові основи реалізації грошово-кредитної політики Національного банку України. – Дис. ... юрид. канд. наук. – К., 2007. – 218 с.
2. Чегринец Е.А. Конституционно-правовой статус центральных банков Европейского Союза (на примере европейской системы центральных банков), Дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 2001. – С. 60-89.
3. Мировпольцев В. Конституционно-правовой статус Центрального банка Российской Федерации // Право и жизнь. Независимый правовой журнал. – 2006. – №101. – С. 244-256
4. Орлюк О.П. Конституційні засади банківської діяльності // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. – Х.: Право, 2008. – Т. 2: Конституційні засади правової системи України та проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю.П. Битяка. – С. 447-466.
5. Коэн А.А. Банковские системы России и США: сравнительно-правовое исследование. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 2011. – С. 25-26.
6. Затварська О. Незалежність Банку Англії та її законодавче забезпечення // Вісник Національного банку України. – 2001. – № 4. – С. 53 – 55.
7. Банк Франции. История. Структура. Роль. – Париж: Банк Франции. – Институт профессиональной подготовки. – 1995. – 80 с.
8. Банківське право США / Пер. с англ., общ. ред. Я. И. Куника. – М., 1992.
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – №30. – Ст. 141.
10. Орлюк О.П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 52.

СОЦІОЛОГО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЛІСІВ В УКРАЇНІ

Лапчак І.

(юрист)

Анотація. Автор розглядає поняття та правову природу державного контролю у галузі використання та охорони лісів. В основі діяльності у галузі контролю за охороною та використанням лісів – екологічна функція держави, обумовлена необхідністю збереження природних ресурсів для нинішніх та майбутніх поколінь людей.

Ключові слова: екологічне законодавство, лісове законодавство, державний екологічний контроль, державний контроль за охороною та використанням лісів.

Аннотация. Автор рассматривает понятие и правовую природу государственного контроля в области использования и охраны лесов. В основе этой деятельности необходимость реализации экологической функции государства, обусловленная потребностью сохранения природных ресурсов для нынешних и грядущих поколений людей.

Ключевые слова: экологическое законодательство, лесное законодательство, государственный экологический контроль, государственный контроль в области использования и охраны лесов.

Summary: The author analyzes the definition and legal nature of the state control in the field of forest protection and exploitation, which is based on the need of realization of the Ukraine's ecological function, aimed at saving natural resources for future generations.

Keywords: environmental law, forestry law, state ecological control, state control in the field of forest protection and exploitation.

У сучасній еколого-правовій літературі відзначається, що екологічна сфера суспільних відносин являє собою “стійку єдність: природних об’єктів (як суб’єктів земельних, водних, лісових, гірничих та інших відносин); суб’єктів, які взаємодіють з природними об’єктами у формах природокористування, охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки; інформації про стан довкілля і її забруднення; суб’єктів, які здійснюють збір, формування та використання зазначеної інформації; а також способів і методів регулювання виникаючих при цьому суспільних відносин на основі природоохоронного, природоресурсного законодавства, а також законодавства про безпеку, про захист від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру” [1, 12].

У цьому ключі цілком закономірним виглядає твердження, що контроль і нагляд у сфері раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля “мають фундаментальне значення для забезпечення екологічного благополуччя” [2].

Зазначене повною мірою стосується і такої важливої сфери екологічних відносин, якими є лісові правовідносини, як з огляду на реальний стан лісового фонду України, так і з огляду на існуючі загальні проблеми здійснення державного управління в цій сфері.

Поняття державного контролю за використанням та охороною лісів зустрічається в чинному лісовому законодавстві, зокрема, найперше у відповідному законодавчому акті цієї підгалузі екологічного права України – ЛКУ (статті 93-95 ЛКУ [3]). Водночас легального тлумачення цього поняття у законодавчих актах України з галузі лісового права не існує, що змушує звертатися у даному питанні до наукових розробок та спиратися на наукові інтерпретації змісту відповідних законодавчих положень.

Як підкреслює С.І. Хом’яченко, “суспільство потребує загальних функцій управління, без яких воно не може обійтися. До числа таких функцій належить і контроль як елемент, властивий будь-якій системі, що розвивається за об’єктивними законами соціального розвитку. Контроль об’єктивно необхідний для управлінської діяльності органів влади і є функцією, властивою усім державним органам. Звідси випливає, що складовою частиною завдань і владних повноважень органів та осіб, покликаних управляти, є організація та застосування контролю, підвищення ефективності його функціонування в інтересах поліпшення роботи підконтрольного об’єкта. Такий висновок підтверджується й аналізом норм Конституції України, що закріплюють право контролю в якості елемента компетенції різних державних органів, незалежно від їхнього призначення і завдань” [4, 17].

Сам термін “контроль” запозичений у вітчизняну юридичну термінологію з французької мови, в якій слово “controle” означає перевірку або спостереження з метою перевірки. Даний термін у свою чергу походить від латинського “contra” – префікс, що означає “протицію”, “протилежність”, та латинською “role” – “міра впливу”, “значення, ступінь участі в чомусь”. Тому, з точки зору етимології цього терміна, контроль – це протидія чомусь небажаному, виявлення, відвернення та припинення протиправної поведінки з боку будь-кого. Водночас в українській мові це слово означає перевірку, а також спостереження з метою перевірки [5, 406-407].

Як зауважує у цьому зв’язку Д.В. Малишев, “аналіз літератури з адміністративного права, соціального управління свідчить про те, що у визначенні сутності контролю серед учених немає єдності поглядів. Автори визначають його по-різному: як засіб, чинник, форму, елемент, функцію, діяльність, систему, зворотній зв’язок, умову, регулятор, гарант, явище, інститут, метод, правомочність, атрибут тощо [2, 15-16].

Переважаючою є думка, що контроль виступає як “кульмінаційний пункт управлінського циклу” [5, 404], “має “наскрізне” значення щодо інституцій та напрямків (гілок або функцій) здійснення будь-якої влади, маючи в цьому розумінні пені інтегруючі, об’єднуючі риси” [7, 44]. Він по суті є системою спостереження і перевірки процесу функціонування і фактичного стану керованого об’єкта з метою оцінки обґрунтованості та ефективності прийнятих щодо нього управлінських рішень і результатів їх виконання, виявлення відхилень від вимог, сформульованих у цих рішеннях, усунення несприятливих наслідків їх виконання та інформування про них компетентних органів [8, 26]. Таким чином, сутність контролю полягає в перевірці відповідності діяльності всіх учасників суспільних

відносин тим встановленим у суспільстві приписам, у рамках яких вони повинні діяти [5, 408].

Розмаїття наявних визначень державного контролю, як підкреслює М. С. Студенікіна, створює враження начебто “мова йде про різні речі”. При уважному вивченні аргументації, що наводиться, можна дійти до висновку, що в них немає істотних суперечностей. Так чи інакше всі вони характеризують той самий процес контролю як діяльність у різних аспектах, з різних точок зору [9, 12].

У структурі лісового законодавства України правовим нормам, що регулюють організацію та функціонування державного контролю за використанням та охороною лісів, належить своєрідне і до певної міри автономне місце, що опосередковано вказує на істотну спеціалізацію цього виду державного контролю як з-поміж інших форм такого контролю, так і з-поміж інших функцій державного управління лісовою галуззю. Усе це “дає можливість відокремити його від інших видів діяльності не тільки в науковому, але й в організаційному плані, як при визначенні функцій і компетенції органів, так і при створенні спеціальних контролюючих органів, що не виконують чи майже не виконують інших, крім контролю, державних (публічно-правових) функцій” [4, 16].

Зазначимо, що відповідно до статті 1 Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” від 5 квітня 2007 р. державним наглядом (контролем) вважається діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, органів місцевого самоврядування, інших органів в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб’єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, прийнятного рівня безпеки для населення, довкілля [10]. Таким чином, питання визначення державного контролю загалом є предметом нормативного врегулювання в Україні, що, до певної міри, полегшує адекватне визначення даного правового явища стосовно сфери контролю за використанням та охороною лісів.

Ми не випадково зупинилися в попередньому підрозділі дослідження на змістові об’єктів такого контролю, зокрема з огляду на неприпустимість ототожнення державного контролю у за використанням та охороною лісів з власне охороною лісів.

Між тим, тривалий час цей вид державного контролю розглядався саме через призму охорони та захисту лісів. Так, зокрема, як за радянських часів, так і за сучасного періоду значна група науковців – фахівців з лісового права (зокрема, Є.І. Немировський [13-15], О.М. Абаніна [11-12] та ін.) не відмежовують державний контроль за використанням та охороною лісів від сфери лісової охорони та захисту.

Проте, на думку Д.В. Малишева, такий підхід страждає певною непослідовністю з огляду на те, що “практика проведення лісоохоронних заходів безпосередньо пов’язана з виникненням і правовим закріпленням контрольних відносин, а також реалізацією правових норм у процесі проведення контролю за виконанням чинного законодавства” [6, 15].

Вважаємо, що відмежування державного контролю від охорони і захисту лісів стає можливим на якісно новому рівні спеціалізації управлінських функцій держави у сфері лісового господарства. Адже за умови існування централізованої планової економіки, державної монополії (державної власності) на ліси питання охорони та контролю за охороною лісів у принципі не могли розмежовуватися, оскільки інших власників, зобов’язаних здійснювати заходи з охорони та раціонального використання лісів не існувало [16; 407]. Натомість за умови плюралізації форм власності на ліси, інших форм лісокористування (зокрема, утвердження інститутів постійного та тимчасового лісокористування) об’єктивно виникає потреба у здійсненні чіткого та врегульованого правовими нормами спеціалізованого виду державного контролю у сфері охорони та використання лісів [17].

Зазначені обставини обумовлюють об’єктивну потребу комплексного наукового дослідження змісту та специфіки правової природи державного контролю за використанням та охороною лісів як відокремленого від правової охорони лісів виду державно-владної

діяльності управлінського характеру, однієї з чільної функції державного управління у галузі ведення лісового господарства загалом.

Водночас множинність наукових підходів відбиває не лише брак нормативного визначення даного правового явища, його цілей, завдань і принципів, через які, на нашу думку, яскраво виявляється його специфіка, але і об'єктивне послаблення контрольної функції як виду діяльності органів державної влади у сфері використання та охорони лісів, що є складовою частиною державного екологічного контролю загалом, його підвидом.

Наочним виявом такої тенденції є відомі випадки створення та реорганізації державних органів, покликаних здійснювати відповідну контрольну діяльність у сфері ведення лісового господарства, прояви паралелізму та неузгодженості в їх роботі, дублювання функцій та загалом низької ефективності здійснюваних контрольних заходів.

Як зауважує у цьому зв'язку Д.О. Стренаков, проблема ефективного державного управління лісовими ресурсами стояла завжди, проте нині вона ускладнилася у зв'язку з перехідним періодом до ринкових засад господарювання, що засвідчують неодноразові реорганізації у сфері державного лісового управління загалом і контролю зокрема [18].

Тому цілком закономірно, що про такі випадки та загалом про відповідну тенденцію необхідності зміцнення засад державного контролю у даній сфері екологічних відносин йдеться у численних нормативних документах Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України. Ці документи відбивають проблемні аспекти як лісових відносин загалом, так і специфіку і проблематику державного контролю у цій галузі зокрема, у тому числі і шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів, вжиття відповідних організаційних заходів тощо.

З огляду на останнє, зауважимо, що ключовою для формулювання концепції державного контролю за використанням та охороною лісів є напрацьована в межах науки екологічного права, зокрема в роботах О.К. Голіченкова [19], А.П. Гетьмана [20], В.В. Костицького [21-22], Ю.С. Шемшученка [23] та інших дослідників, концепція екологічного контролю, у рамках якої відбувається специфікація державного контролю за використанням та охороною лісів.

Саме тому, для формулювання поняття державного контролю за використанням та охороною лісів слід принаймні у загальних рисах визначитися з ознаками та правовою природою екологічного контролю загалом як більш широкого правового поняття, яке "поглинає" поняття державного контролю за використанням та охороною лісів в Україні.

Іншим аспектом такого дослідження є врахування того, що державний контроль за охороною та використанням лісів входить як складова частина і до іншого правового явища, а саме до сфери державного управління лісовим господарством, будучи однією з функцій органів державного лісового господарства (Г.М. Полянська [289]). Останній підхід у науці лісового права був напрацьований ще в радянській правовій доктрині і закладався переважно чинними на той час законодавством про ліси, зокрема основами лісового законодавства СРСР та союзних республік [227, 14].

Державне управління є особливим способом організації діяльності державних органів із метою забезпечення виконання правових норм і впорядкування суспільних відносин у тій чи іншій сфері [91, 12-14]. Необхідність державного управління лісовим фондом зумовлена економічним значенням лісів для життєдіяльності суспільства та незамінністю у сфері матеріального виробництва та інших галузях господарської діяльності [27].

Державне управління щодо використання та охорони лісів покликане забезпечити раціональне лісокористування і ведення лісового господарства. Воно, зокрема, передбачає таке регулювання лісових правовідносин, які складаються і розвиваються відповідно до правових норм, установлених лісовим законодавством.

Щодо державного управління лісами в юридичній літературі сформулювалося декілька основних підходів до тлумачення його сутності, а саме: 1) як сукупності здійснюваних уповноваженими суб'єктами дій, спрямованих на виконання вимог лісового законодавства (М.М. Брінчук); 2) як організуючої діяльності державних органів і як правового інституту (О.І. Крассов, Г.О. Аксеньюк, М.І. Краснов, О.В. Кулікова); 3) як сукупності правових

норм, що визначають компетенцію державних органів з організації раціонального використання лісів (Л.П. Фоміна); 4) як виконавчо-розпорядчої діяльності відповідних державних органів з організації раціонального використання та охорони лісів (О.М. Абаніна) [11, 21, 22, 25].

Метою державного управління лісовим фондом в Україні як складової частини державного управління в цілому вважається створення (забезпечення) оптимальних організаційних умов спільної діяльності людей, спрямованої на досягнення певного суспільного корисного результату в галузі лісових відносин.

Від інших сфер управління державне управління лісами відрізняє у першу чергу специфіка його об'єкта, а саме відносини щодо раціонального використання і охорони лісів, включаючи сюди відтворення та захист лісів. Ці відносини можуть формуватись і реалізовуватись як через діяльність власників лісів чи лісокористувачів, так і через процедури здійснення відповідних функцій управління [24].

Державне управління лісами здійснюється від імені держави, тож його суб'єктами є відповідні державні органи. Функції кожного з них визначаються завданнями, які належить вирішувати цим органам, та відображають специфіку їхньої діяльності і визначають коло їхніх обов'язків.

Відносини між суб'єктами управління і його об'єктами будуються на засадах владної субординації (відносини “влада – підпорядкування” або “розпорядження – виконання”), тобто носять “вертикальний”, або адміністративно-правовий характер. При цьому суб'єкти державного управління розрізняються за обсягом та характером компетенції, зокрема певні управлінські функції здійснюють зазвичай органи загальної, міжгалузевої і спеціальної компетенції, на чому ми зупинимося окремо.

Державний контроль за використанням та охороною лісів є однією з функцій державного управління лісовим фондом. У діяльнісному аспекті він постає як специфічна управлінська діяльність відповідних державних органів. Його юридичною підставою так само, як і юридичною підставою державного управління, є право територіального верховенства держави. У силу цього такий контроль здійснюється на всій території України, по відношенню до всіх категорій лісів, усіх власників лісів, лісокористувачів і має загальний характер.

Водночас державний контроль у цій галузі відносин є також і одним із важливих засобів охорони лісів, а тому його можна назвати різновидом правоохоронної діяльності. Оскільки контрольна діяльність у галузі використання та охорони лісів має своєю основою численні процесуальні норми, що регулюють порядок діяльності державних органів у сфері контролю за використанням та охороною лісів, то, відповідно вона (діяльність) носить значною мірою правоохоронний характер, а сам державний контроль у цій сфері цілком справедливо можна вважати проявом правоохоронної діяльності держави у сфері лісокористування.

Якщо торкнутися питання співвідношення державного контролю за використанням та охороною лісів з державним екологічним контролем, то їх можна представити як співвідношення часткового та загального, частини та цілого.

В основу своєї концепції О.К. Голіченков поклав розуміння екологічного контролю як функції, гарантії та правової форми екологічної діяльності. Такий підхід видається продуктивним і нині, оскільки дозволяє методологічно вибудувати дослідження контрольних відносин у тому числі в лісовій галузі, де тісно переплітаються публічні та приватні інтереси, господарська і суто управлінська діяльність [19].

Водночас екологічний контроль розглядається в науковій літературі як:

перевірка додержання підприємствами, установами та організаціями, тобто всіма господарюючими суб'єктами та громадянами вимог з охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки суспільства (В.В. Петров) [28];

діяльність спеціально уповноважених суб'єктів з перевірки додержання і виконання вимог екологічного законодавства (М.М. Бринчук, О.Л. Дубовик, В.В. Костицький) [29,30, 335; 31; 21-22];

одна з функцій державного управління природокористуванням та охороною довкілля (О.С. Михайлова, І.О. Краснова, О.І. Крассов, В.В. Костицький) [32, 18; 337, 90; 34, 52-153; 21-22];

одна з попереджувально-охоронних функцій у сфері управління як природокористуванням, так і охороною довкілля; діяльність уповноважених на це державних органів виконавчої влади, спрямована на забезпечення додержання вимог законодавства про охорону довкілля всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності і підпорядкування, а також громадянами (А.П. Гетьман) [20, 61];

одна з основних функцій управління охороною довкілля і забезпечення раціонального природокористування; діяльність уповноважених суб'єктів, які здійснюють перевірку додержання і виконання чинного екологічного законодавства; екологічний контроль становить; державний екологічний контроль здійснюється в процесі виконання державою своєї екологічної функції (Ю.С. Шемшученко) [23];

важлива ланка організаційно-правового механізму охорони довкілля, до завдань якої, зокрема, належать перевірка за станом і змінами довкілля, перевірка додержання вимог екологічного законодавства та нормативів якості довкілля, виконання заходів з раціонального використання природних ресурсів і оздоровлення довкілля (С.О. Боголюбов) [35].

З точки зору авторів Науково-практичного коментарю ЛКУ, державний контроль за використанням та охороною лісів – це: 1) складова частина екологічного контролю і одна з функцій управління у сфері природокористування та охорони довкілля; 2) діяльність уповноважених державних органів виконавчої влади, що здійснюється в межах матеріальних і процесуальних норм екологічного законодавства, спрямована на спостереження (нагляд) і перевірку додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами, власниками лісів та лісокористувачами нормативних положень та вимог, сформульованих у чинному лісовому законодавстві [36, 307].

На думку Д.В. Малишева, слід розрізняти державний лісовий контроль у широкому та у вузькому розумінні. У першому значенні, з його точки зору, це діяльність уповноважених органів, здійснювана в інтересах усього суспільства, спрямована на забезпечення додержання державними органами, органами місцевого самоврядування, всіма громадянами та юридичними особами встановленого порядку користування лісовим фондом, правил відпуску деревини, рубок, а також охорони, захисту лісового фонду і відтворення лісів, а також інших вимог, установлених лісовим законодавством. У другому значенні – це діяльність спеціально уповноважених органів, здійснювана у формі проведення перевірок дотримання встановлених правил користування лісовими та супутніми їм ресурсами, спрямована на виявлення порушень лісового законодавства і забезпечена можливістю притягнення до відповідальності винних осіб [6, 17-18].

З нашого погляду, розбіжність підходів до тлумачення змісту поняття державного контролю за використанням та охороною лісів обумовлена такими чинниками: 1) браком нормативно-правового регулювання контролю у цій галузі, внаслідок чого контрольні відносини часто ототожнюються з охоронними відносинами у галузі лісового права; 2) браком чітко сформульованої наукової концепції контрольної діяльності у сфері лісівництва в Україні зокрема; 3) невизначеністю системи державного контролю у цій сфері та його співвідношення з іншими формами контролю (зокрема, самоврядним та громадським).

З урахуванням проведеного аналізу та висловлених пропозицій, нами пропонується наступне визначення поняття державного контролю за використанням та охороною лісів з врахуванням того, що цей контроль спрямований на забезпечення довкілля, сприятливого для життя і здоров'я суспільства. Такий контроль можна визначити як форму (підвид) державного екологічного контролю та особливий напрям (форму) владноорганізуючої діяльності уповноважених на те органів публічної влади, що включає в себе сукупність здійснюваних цими органами організаційно-правових заходів, спрямованих на спонукання

суб'єктів лісових правовідносин до неухильного виконання і додержання норм чинного лісового законодавства України та попередження лісових правопорушень, що має на меті забезпечити науково обґрунтоване, раціональне і ефективне використання та охорону лісових ресурсів з метою збереження лісів для нинішніх і майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Серов Г.П., Байдаков С.Л. Правовое обеспечение национальной безопасности России в экологической сфере: Курс лекций. – М.: МНЭПУ, 1999. – 168 с.
2. Стригунков М.Д. Проблемы регулирования и контроля (надзора) в области охраны окружающей среды // http://www.juristlib.ru/book_9751.html.
3. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р., в редакції від 8 лютого 2006 р. // ВВР. – 2006. - №21. – Ст. 170.
4. Хом'яченко С.І. Правове забезпечення контролю за використанням та охороною земель в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 19 с.
5. Гаращук В.М. Конституційні засади державного контролю та нагляду в Україні // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. – Х.: Право, 2008. – Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю.П. Битяка. – С. 403-424.
6. Мальшев Д.В. Организационно-правовое обеспечение государственного лесного контроля. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 2006. – 34 с.
7. Сушинський О. Інститут відповідальності у здійсненні контрольної влади // Вісник УАДУ. – 2002. – №2. – С. 39-47.
8. Конституционная законность и прокурорский надзор: Сборник научных трудов. – М.: Манускрипт, 1994. – 71 с.
9. Студеникина М.С. Государственный контроль в сфере управления. (Проблемы надведомственного контроля) – М.: Юрид. лит., 1974. – 159 с.
10. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, N 29, ст. 389.
11. Абанина Е.Н. Правовая охрана лесов Российской Федерации. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 2004. – 22 с.
12. Абанина Е.Н. Правовая охрана лесов в Российской Федерации. Саратов: Изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2006. – 160 с.
13. Немировский Е.И. Гражданско-правовая и административно-правовая охрана лесов в СССР. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1968. – 29 с.
14. Немировский Е.И. Правовая охрана лесов // Советское государство и право. – 1974. - №3. - С. 78-84.
15. Немировский Е.И. Правовая охрана лесов. – М.: Россельхозиздат, 1987. - 110 с.
16. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР) 1994, N 17, ст. 99.
17. Пуряева А.Ю., Пуряев А.С. Лесное право: Учеб. пособие. – М.: Деловой двор, 2009. – 406 с.
18. Стренаков М.Д. К вопросу организации эффективного управления лесами // Юридический мир. – 2010. - №8. – С. 18-20.
19. Голиченков А.К. Экологический контроль: теория, практика правового регулирования. – М.: Изд-во МГУ, 1992. – 136 с.
20. Гетьман А.П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навч. посібник. – Х.: Основа, 1998. – 208 с.
21. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка. (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). — 2-е вид. – К.: ІЗП і ПЗ, 2003. - 772 с.
22. Костицький В.В. Лісове право України: Навч. посіб. - К.: ЗАТ "НІЧЛАВА", 1999. - 164 с.
23. Шемшученко Ю.С. Правовые проблемы экологии. – К.: Наукова думка, 1989. – 232 с.
24. Печуляк В.П. Державна політика у сфері лісового господарства України // http://www.rusnauka.com/SND/Pravo/7_pechuljak.doc.htm
25. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. – К.: Наукова думка, 2004. – 304 с.
26. Андрейцев В.И. Правовое обеспечение экологической экспертизы проектов. – К.: Будивэльнык, 1990. – 168 с.
27. Петров А.П., Мамаев Б.М., Тепляков В.К., Щецинський Е.А. Государственное управление лесным хозяйством: учебное пособие. – М.: ВНИИЦ, Лесресурс, 1997. – 304 с.
28. Петров В.В. Экологическое право России. Учеб. для вузов. – М.: БЕК, 1996. – 557 с.
29. Бринчук М.М. Экологическое право (право окружающей среды) // <http://www.biglib.ru/right/12/glava2.html>.
30. Бринчук М.М. Экологическое право: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Юристь, 2003. – 670 с.
31. Дубовик О.Л. Экологическое право: Учебник. - М., 2003. – 304 с.
32. Михайлова Е.С. Государственный контроль в области охраны атмосферного воздуха: Учебное пособие. – Оренбург: ГОУ ОГУ, 2004. – 99 с.

33. Краснова М.В. Екологічний контроль як попереджувально-охоронна функція управління в системі запобігання та ліквідації екологічної шкоди // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. - №11 (73). – С. 44-55.
34. Краснов О.И. Право лесопользования в СССР. Дисс. ... докт. юрид. наук. – М., 1991. – 376 с.
35. Боголюбов С.А. Проблемы экологического контроля // Экологическое право России. Сборник материалов научно-практических конференций, 1995 - 1998 гг. / Сост.: Голиченков А.К. (Под ред.), Игнатъева И.А. – М.: Зерцало, 1999. – С. 191-194.
36. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України / За ред. Г.І. Балюк // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2009. – Вип. №10. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.

ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Литвин О.В.

(кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри організації оперативно-розшукової діяльності Національного університету державної податкової служби України)

Литвин Н.А.

(кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри управління адміністративного права і процесу та адміністративної діяльності Національного університету державної податкової служби України)

Анотація. У статті проаналізовано сучасні підходи до оцінювання якості у сфері надання адміністративних послуг органами Державної фіскальної служби України. З'ясовано, що ефективна діяльність органів виконавчої влади неможлива без чіткого бачення напрямів удосконалення процедур надання адміністративних послуг.

Ключові слова: адміністративна послуга, якість послуги, стандарт, оцінка, підхід.

Аннотация. В статье проанализированы современные подходы к оценке качества в сфере предоставления административных услуг органами Государственной фискальной службы Украины. Выяснено, что эффективная деятельность органов исполнительной власти невозможна без четкого видения направлений совершенствования процедур предоставления административных услуг.

Ключевые слова: административная услуга, качество услуги, стандарт, оценка, подход.

Summary: The article analyzes the contemporary approaches to quality assessment in the provision of administrative services of the State Fiscal Service bodies of Ukraine. Effective performance of the executive government is a clear vision of improving procedures of administrative services.

Keywords: administrative services, quality of service, the standard evaluation approach.

Становлення України як правової, демократичної держави та реорганізаційні процеси, які тривають у державній, соціальній та економічній сферах у великій мірі є результатом реалізації людино-центристської політики, що визначає взаємовідносини між органами влади та громадянами, та формує загальні засади захисту прав, свобод і законних інтересів громадян. Одним із основних напрямів у цій сфері є створення ефективної системи державного управління, що забезпечуватиме надання громадянам якісних адміністративних послуг. Дане питання на сьогодні є досить актуальним, адже європейський вибір України передбачає, зокрема, активне впровадження теорії адміністративних послуг у діяльність публічної адміністрації, без якої не можуть нормально розвиватися підприємницька, наукова і громадська діяльність, інші форми суспільної активності громадян, міжнародні зв'язки тощо. У цьому сенсі в системі державних органів ключове місце посідають фіскальні органи держави, пріоритетним напрямом діяльності яких є надання фізичним і юридичним особам якісних адміністративних послуг. У цьому сенсі контроль за якістю надання таких послуг населенню є одним із найважливіших аспектів, що вимагає нагального вивчення та ефективного використання у практичній діяльності.

Ефективна система оцінки якості дає змогу отримувати інформацію про забезпечення дотримання законодавства у сфері прав людини, а також оперативно приймати управлінські рішення з метою наближення якості адміністративних послуг до потреб населення.